

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการทำแผนชุมชน:
กรณีศึกษาตำบลวังอิทก อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก
Public Participation in Community Planning: A case study of
Wang Itok Subdistrict Bang Rakam District, Phitsanulok Province

รุ่งโรจน์ ฝ้ายเยื่อ¹ ไชยรัตน์ ศิรินคร²
Rungrote Faiyuea, Chaiyarat Sirinkorn

บทคัดย่อ (Abstract)

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการทำแผนชุมชนในเขตพื้นที่ตำบลวังอิทก อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก 2) เพื่อเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนชุมชนในเขตพื้นที่ตำบลวังอิทก จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ใช้รูปแบบการวิจัยเชิงปริมาณ ได้ค่าความเชื่อมั่น 0.97 ประชากรทั้งหมดจำนวน 4,481 คน และกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้คือ ผู้นำชุมชนและประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่ตำบลวังอิทก จำนวน 354 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ แบบสอบถาม การวิเคราะห์ข้อมูลใช้ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนความเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ความแปรปรวน

ผลการวิจัย พบว่า

1. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดแผนชุมชนของตำบลวังอิทก อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ =3.12)
2. ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนชุมชน ด้านเพศที่แตกต่างกันไม่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนชุมชน ด้านอายุแตกต่างกันมีระดับการมีส่วนร่วมในด้านการตัดสินใจไม่แตกต่างกัน แต่ในด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์และด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผลแตกต่างกัน ด้านระดับการศึกษาแตกต่างกันมีระดับการมีส่วนร่วมในด้านการตัดสินใจ และการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ไม่แตกต่างกัน แต่ในด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ และด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผลแตกต่างกัน และด้านอาชีพที่ต่างกัน การมีส่วนร่วมจัดทำแผนชุมชนแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

คำสำคัญ (Keywords) : การมีส่วนร่วม; การทำแผนชุมชน; ตำบลวังอิทก

Received: 2022-11-25 Revised: 2022-12-08 Accepted: 2022-12-10

¹ อาจารย์ประจำ คณะสังคมศาสตร์และการพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม Lecturer at the Faculty, of Faculty of Social Sciences and Local Development, Pibulsongkram Rajabhat University. E-mail: rungrote.f@psru.ac.th

² อาจารย์ประจำ คณะสังคมศาสตร์และการพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม Lecturer at the Faculty, of Faculty of Social Sciences and Local Development, Pibulsongkram Rajabhat University. E-mail: chaiyarat@psru.ac.th

Abstract

The objectives of this research article were 1) to study the level of public participation in Community Planning at Wang Itok Subdistrict, Bang Rakam District, Phitsanulok Province; and 2) to study and compare the level of public participation in Community Planning classified by personal factors. It was quantitative research using a questionnaire with a reliability of .97 The total population was 4,481 people and the sample included 354 community leaders and people the Wang Itok area. The research tools were questionnaires. The data were analyzed by using percentage, mean, standard deviation, and variant analysis.

The findings revealed that

1. The public participation in Community Planning at Wang Itok Subdistrict, Bang Rakam District, Phitsanulok Province overall was at a moderate level ($\bar{X}$ =3.12)
2. The comparative result of public participation in Community Planning regarding genders, did not show differences in the public participation in Community Planning; in terms of different ages, there was no differences in decision making; however, there were differences in the operation, benefit receiving, and evaluation. The educational levels did not show the different decision making; nonetheless, they resulted in the participation in operation and in the evaluation difference. The different careers resulted in the public participation in the community planning with a significant difference at 0.05.

Keywords: Participation; Community Planning; Wang Itok Subdistrict

บทนำ (Introduction)

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 พ.ศ. 2560-2564 ได้ให้ความสำคัญกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง การพัฒนาที่ยั่งยืน และคนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา และยึดหลักการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่ลดความเหลื่อมล้ำและขับเคลื่อนการเจริญเติบโตจากการเพิ่มผลิตภาพการผลิตบนฐานการใช้ภูมิปัญญาและนวัตกรรม ซึ่งมีความสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11 โดยการมีส่วนร่วมของภาคีการพัฒนาทุกภาคส่วน ทั้งในระดับชุมชน ระดับภาค และระดับประเทศ อย่างกว้างขวางและต่อเนื่อง เพื่อร่วมกันกำหนดวิสัยทัศน์และทิศทางการพัฒนาประเทศรวมทั้ง ร่วมจัดทำรายละเอียดยุทธศาสตร์ของแผนพัฒนาฯ เพื่อมุ่งสู่ “สังคมอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ด้วยความเสมอภาค เป็นธรรม และมีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลง” ประกอบกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 9-10 เน้นให้ชุมชนเป็นศูนย์กลางการพัฒนามาอย่างต่อเนื่อง แผนชุมชนจึงมีความสำคัญมากขึ้น แต่ส่วนใหญ่ยังขาดความเข้าใจและประชาชนยังให้ความสำคัญต่อการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนชุมชนอยู่ในระดับต่ำกว่าที่ควรจะเป็น ขาดความร่วมมือที่จะสนับสนุนให้เกิดประชาคม เพื่อบูรณาการแผนในระดับตำบล ที่ใช้หลักการมีส่วนร่วมของประชาชน อันจะเป็นการแก้ไขปัญหาของชุมชน และตอบสนองความต้องการของชุมชนไปสู่การปฏิบัติอย่างแท้จริง (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2560: 8)

การส่งเสริมให้หมู่บ้านใช้แผนชุมชนเป็นเครื่องมือเสริมสร้างขีดความสามารถของชุมชน ในการแก้ไขปัญหาของชุมชนด้วยตนเองบนพื้นฐานของข้อมูล การคิด การตัดสินใจและการลงมือ ทำของคนในชุมชน มีการวางรากฐานวิถีชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชนในหมู่บ้าน ทั้งในส่วนที่ชุมชนช่วยกันทำด้วยตนเอง ชุมชนเสนอขอความร่วมมือและขอรับการสนับสนุนงบประมาณจากหน่วยงานอื่น เช่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอ จังหวัด หรือ หน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ในปี พ.ศ. 2554 กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย ได้กำหนดส่งเสริมให้ศูนย์ประสานงานองค์การชุมชนตำบล (ศอช.ต.) ซึ่งเป็นเครือข่ายภาคประชาชนในระดับตำบลมีการกิจในการบูรณาการแผนชุมชน/แผนพัฒนาหมู่บ้านทุกหมู่บ้านในตำบลให้เป็นแผนชุมชน บูรณาการระดับตำบลไปสู่แผนพัฒนาท้องถิ่น ตลอดจน นำไปสู่การจัดทำข้อบัญญัติ งบประมาณประจำปีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ใช้ในการบูรณาการแผนระดับอำเภอ ส่งต่อสู่แผนระดับจังหวัด ตลอดจนส่งต่อให้หน่วยงานภาคี ทั้งภาครัฐและภาคเอกชนพิจารณาสนับสนุน งบประมาณต่อไปอีกด้วย (สถาบันการพัฒนาและบูรณาการแผนชุมชน, 2553: 4-5)

จากความสำคัญของการจัดทำแผนชุมชนซึ่งถือเป็นกระบวนการเสริมสร้างการเรียนรู้ของคนในชุมชน ทำให้รู้จักตัวตนของตนเองและชุมชน สร้างพลังความสามัคคีในชุมชน ทำให้ชุมชนใช้ประสบการณ์และความรู้ร่วมกันกำหนดทิศทาง แนวทาง กระบวนการจัดทำแผนชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถดำเนินการเพื่อตอบสนองความต้องการที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ และสถานการณ์มีกระบวนการแก้ไขปัญหาและกำหนดระยะเวลาเพื่อความสำเร็จที่ชัดเจน เชื่อมโยงรองรับนโยบายการพัฒนาของประเทศ และกำหนดระยะเวลาเพื่อความสำเร็จของเป้าหมายในการดำเนินการได้ ทั้งยังใช้เป็นเครื่องมือในการพัฒนาและการเชื่อมประสานภาคีการพัฒนาทั้งภาครัฐและเอกชนในการสนับสนุนงบประมาณและวิชาการอื่นๆ ได้ด้วยนั้น

จากความสำคัญและที่มาของปัญหาข้างต้น ผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาถึงระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการทำแผนชุมชน และเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนชุมชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลวังอิทก จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ เพื่อนำผลที่ได้จากการศึกษาไปพัฒนาและส่งเสริมให้การจัดทำแผนชุมชนมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการทำแผนชุมชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลวังอิทก อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก
2. เพื่อเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนชุมชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลวังอิทก จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

1. ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการศึกษาเชิงปริมาณ (Quantitative Research) เชิงสำรวจเพื่อตรวจสอบตัวแปรมุ่งศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการทำแผนชุมชนตำบลวังอิทก และเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนชุมชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลวังอิทก จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการวิจัยไว้ ดังนี้

1.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา

ในการวิจัยครั้งนี้ มุ่งศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนชุมชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลวังอิทก อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก ตามแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของ Cohen and Uphoff (1980: 219-222) โดยมีตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยจำนวน 4 ด้าน ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล

1.2 ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นายก อบต. รองนายก อบต. สมาชิก อบต. กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลวังอิทก อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก จำนวน 4,481 คน (องค์การบริหารส่วนตำบลวังอิทก, 2561: 5)

กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 354 คน ได้จากการคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของเครชชีและมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970: 608) ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 หรือยอมให้มีความคลาดเคลื่อนร้อยละ 5 และใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบตามสะดวก (Convenience Sampling)

1.3 ขอบเขตด้านพื้นที่

จำนวน 11 หมู่บ้าน ในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลวังอิทก อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก ประกอบด้วย หมู่ที่ 1 บ้านกรับพวง หมู่ที่ 2 บ้านกระทุ่มยอดน้ำ หมู่ที่ 3 บ้านวังอิทก หมู่ที่ 4 บ้านหนองเต่าดำ หมู่ที่ 5 บ้านวัดกลางสุริยวงศ์ หมู่ที่ 6 บ้านคลองกรับพวง หมู่ที่ 7 บ้านวังใหญ่ หมู่ที่ 8 บ้านพันต่างเฉลิมพระเกียรติ หมู่ที่ 9 บ้านใหม่ชัยมงคล หมู่ที่ 10 บ้านพวงทอง และหมู่ที่ 11 บ้านใหม่อยู่เจริญ

1.4 ขอบเขตด้านระยะเวลา

ทำการศึกษาตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ ถึงเดือนกันยายน พ.ศ. 2565

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนชุมชน: กรณีศึกษาตำบลวังอิทก อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก ซึ่งประกอบด้วย 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบ เป็นแบบสอบถามสามารถเลือกตอบได้ตามรายการ (Check list)

ตอนที่ 2 ระดับการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนชุมชน: กรณีศึกษาตำบลวังอิทก อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก เป็นแบบสอบถามที่ให้แสดงการมีส่วนร่วมตามระดับการมีส่วนร่วม 5 ระดับ เกณฑ์การให้คะแนนตามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating scale) จำนวน 20 ข้อ จำแนกออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ด้านการร่วมในการปฏิบัติ ด้านการร่วมในผลประโยชน์ และด้านการร่วมในการประเมินผล

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

3.1 ผู้วิจัยขอหนังสือจากคณะสังคมศาสตร์และการพัฒนาท้องถิ่น เพื่อขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลในพื้นที่ตำบลวังอิทก อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก

3.2 ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจำนวน 354 ชุด โดยผู้วิจัยเก็บข้อมูลจากนายก อบต. รองนายก อบต. สมาชิก อบต. กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และประชาชนในเขตพื้นที่ตำบลวังอิทก ซึ่งเป็นประชากรกลุ่มตัวอย่างที่จะศึกษา โดยนำแบบสอบถามเก็บด้วยตัวเองและผู้ช่วยนักวิจัย พร้อมทั้งชี้แจงรายละเอียด

3.3 จากการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้แจกแบบสอบถามไปจำนวน 354 ชุด ได้รับแบบสอบถามกลับคืนมา 354 ชุด คิดเป็น 100 เปอร์เซ็นต์

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 วิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการทำแผนชุมชน: กรณีศึกษาตำบลวังอิทก อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก ใช้สถิติเชิงพรรณนา โดยการหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)

4.2 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

4.3 การทดสอบความแตกต่างระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม โดยใช้สถิติ t-test สำหรับเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างตัวแปรอิสระที่มี 2 กลุ่มและใช้สถิติ One-way ANOVA สำหรับเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างตัวแปรอิสระที่มี 3 กลุ่มขึ้นไป และหากพบว่ามี ความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

ผลการวิจัย (Research Results)

ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการทำแผนชุมชนในเขตพื้นที่ตำบลวังอิทก อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการทำแผนชุมชนในเขตพื้นที่ตำบลวังอิทก อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก จำแนกรายด้าน

การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนชุมชน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับการมีส่วนร่วม	อันดับ
1. ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	3.43	0.93	ปานกลาง	1
2. ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ	3.02	0.82	ปานกลาง	3
3. ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์	3.21	0.90	ปานกลาง	2
4. ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล	2.81	0.91	ปานกลาง	4
รวม	3.12	0.89	ปานกลาง	-

จากตารางที่ 1 พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมในการทำแผนชุมชนของประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลวังอิทก ในภาพรวมรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.12$, S.D.= 0.89) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงลำดับค่าเฉลี่ย ดังนี้ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ($\bar{X}=3.43$, S.D.= 0.93) ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ($\bar{X}=3.21$, S.D.= 0.90) ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ ($\bar{X}=3.02$, S.D.= 0.82) และด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ($\bar{X}=2.81$, S.D.= 0.91)

ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 การเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนชุมชนในเขตพื้นที่ตำบลวังอิทก อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบความแปรปรวนระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนการจัดทำแผนชุมชน จำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวน	$\bar{X}$	S.D.	T	Sig
ชาย	182	3.16	.48	1.11	.52
หญิง	172	3.11	.48		

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 2 พบว่า ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนชุมชนในเขตพื้นที่ตำบลวังอิทก อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก ไม่แตกต่างกัน และผลเปรียบเทียบเพศชายและเพศหญิง พบว่า ค่า $t = 1.11$ และค่า $Sig. = .52$ ซึ่งไม่แตกต่างกัน ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนชุมชน ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบความแปรปรวนระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนการจัดทำแผนชุมชน จำแนกตามอายุ

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	Sig
ระหว่างกลุ่ม	3	5.68	1.89	8.63	.00*
ภายในกลุ่ม	350	76.75	.21		
รวม	353				

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 3 พบว่า ประชาชนที่มีอายุต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดทำในการจัดทำแผนชุมชนในเขตพื้นที่ตำบลวังอิทก อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก แตกต่างกัน และผลวิเคราะห์ความแปรปรวนระหว่างอายุของประชาชนกับการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนชุมชน พบว่า ค่า $F = 8.63$ และค่า $Sig. = .00$ แตกต่างกัน ประชาชนที่มีอายุต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนชุมชน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 4 ผลการเปรียบเทียบความแปรปรวนระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนการจัดทำแผนชุมชน จำแนก ระดับการศึกษา

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	Sig
ระหว่างกลุ่ม	4	2.85	.71	3.13	.01*
ภายในกลุ่ม	349	79.58	.22		
รวม	353				

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4 พบว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดทำในการจัดทำแผนชุมชนในเขตพื้นที่ตำบลวังอิทก อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก แตกต่างกัน และผลวิเคราะห์ความแปรปรวนระหว่างระดับการศึกษาของประชาชนกับการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนชุมชน พบว่า ค่า $F = 3.13$ และค่า $Sig. = .01$ แตกต่างกัน ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนชุมชน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 5 ผลการเปรียบเทียบความแปรปรวนระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนการจัดทำแผนชุมชน จำแนกตามอาชีพ

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	Sig
ระหว่างกลุ่ม	4	8.86	2.21	10.51	.00*
ภายในกลุ่ม	349	73.57	.21		
รวม	353				

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 5 พบว่า ประชาชนที่มีอาชีพต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนชุมชนในเขตพื้นที่ตำบลวังอิทก อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก แตกต่างกัน และผลวิเคราะห์ความแปรปรวนระหว่างอาชีพของประชาชนกับการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนชุมชน พบว่า ค่า $F = 10.51$ และค่า $Sig. = .00$ แตกต่างกัน ประชาชนที่มีอาชีพต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนชุมชน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สรุปผลการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนชุมชนในเขตพื้นที่ตำบลวังอิทก อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก สามารถสรุปผลการศึกษตามวัตถุประสงค์การวิจัยได้ ดังนี้

1. ผลการศึกษาค้นพบตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 สามารถสรุปได้ว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนชุมชน พบว่า โดยรวมอยู่ระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน เรียงลำดับ ดังนี้ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ และด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล

2. ผลการศึกษาค้นพบตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 สามารถสรุปได้ว่า การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนชุมชน จำแนกตามเพศ พบว่า ไม่แตกต่างกัน และจำแนกตาม อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

1. จากการวิจัยการมีส่วนร่วมในการทำแผนชุมชนของประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลวังอิทก ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ผลการศึกษาค้นพบ การมีส่วนร่วมในการทำแผนชุมชนของประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลวังอิทก พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับศราวุฒิ ดาวกรงแก้ว (2563: 81) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนชุมชน: กรณีศึกษาเขตประเวศ กรุงเทพมหานคร พบว่า โดยรวมอยู่ระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน เรียงลำดับดังนี้ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ และด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล สอดคล้องกับงานวิจัยของลัดดาวรรณ นนปะติ (2559: 290) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น : กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลวัดละมุด อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม ผลการวิจัยพบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ตามปัจจัยคุณลักษณะพบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลด้านเพศ อายุ อาชีพ ระยะเวลาที่มีภูมิลำเนาในพื้นที่ รายได้มีผลต่อระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นในระดับที่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของอดิสรณ์ ขัดสีโส (2551: บทคัดย่อ) ที่พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นในอำเภอยางตลาด จังหวัดเชียงใหม่ แม้จะกำหนดให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ได้แก่ การตัดสินใจคัดเลือกโครงการ กิจกรรม เสนอปัญหา มีส่วนร่วมในกิจกรรมการพัฒนาท้องถิ่น การทำประชาคม มีส่วนร่วมในการให้บริการสาธารณะ มีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล ตรวจสอบการทำงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แต่ทั้งหมดประชาชนก็ทำในบางครั้งเท่านั้น

2. การเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนชุมชน จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ

2.1 ผลการศึกษาวิจัย ประชาชนที่มีเพศต่างกันมีส่วนร่วมในการทำแผนชุมชนของประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลวังอิทก ไม่แตกต่างกัน ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ กัญญาณีย์ กาฬภักดี (2557: 48) เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในจัดทำแผนชุมชนบ้านไม้รูดตำบลไม้รูด อำเภอลองใหญ่ จังหวัดตราด ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนที่มีเพศต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนชุมชนบ้านไม้รูด ตำบลไม้รูด อำเภอลองใหญ่ จังหวัดตราด แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

2.2 ผลการศึกษาวิจัย ประชาชนในการจัดทำแผนชุมชนที่มีอายุแตกต่างกัน มีระดับการมีส่วนร่วมในด้านการตัดสินใจ ไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของณัฐวิภา วาบา (2553: 48) ในการศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการจัดทำแผนชุมชน: ศึกษากรณี ตำบลยะรมอำเภอบึง จังหวัดยะลาการวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระดับการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการจัดทำแผนชุมชน ตำบลยะรม ตามตัวแปรอายุ พบว่า ผู้นำชุมชนที่มีอายุต่างกันมีระดับการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนชุมชนไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .06 และประชาชนในการจัดทำแผนชุมชนที่มีอายุแตกต่างกัน มีระดับการมีส่วนร่วมในด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของกัญญาณีย์ กาฬภักดี (2557: 49) เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในจัดทำแผนชุมชนบ้านไม้รูด ตำบลไม้รูด อำเภอลองใหญ่ จังหวัดตราด ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนที่มีอายุต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนชุมชนบ้านไม้รูด ตำบลไม้รูด อำเภอลองใหญ่ จังหวัดตราด ไม่แตกต่างกัน

2.3 ผลการศึกษาวิจัย ประชาชนในการจัดทำแผนชุมชนที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีระดับการมีส่วนร่วมในด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ไม่แตกต่างกัน และประชาชนในการจัดทำแผนชุมชนที่มีอายุแตกต่างกัน มีระดับการมีส่วนร่วมในด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ และด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สอดคล้องกับงานวิจัยของอภิวัฒน์ ปะกัทธ (2553: 68) ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนชุมชนในเขตเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ ผลการศึกษพบว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนชุมชนในเขตเทศบาลแตกต่างกัน ความคิดเห็นของผู้วิจัย อาจเป็นเพราะประชาชนที่มีช่วงการศึกษาต่างกัน ทำให้เรื่องของคุณรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับจัดทำแผนชุมชน และคุณประโยชน์ของการจัดทำแผนชุมชนไม่เท่ากัน

2.4 ผลการศึกษาวิจัย ประชาชนในการจัดทำแผนชุมชนที่มีอาชีพแตกต่างกัน มีระดับการมีส่วนร่วมในด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สอดคล้องกับงานวิจัยของกัญญาณีย์ กาฬภักดี (2557: 54) เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในจัดทำแผนชุมชนบ้านไม้รูด ตำบลไม้รูด อำเภอลองใหญ่ จังหวัดตราด ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนที่มีอาชีพต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนชุมชนบ้านไม้รูด ตำบลไม้รูด อำเภอลองใหญ่ จังหวัดตราด แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย (Research Knowledge)

การศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนชุมชนในเขตพื้นที่ตำบลวังอิทก อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก จากการศึกษาเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนชุมชน

จำแนกตามเพศ ไม่แตกต่างกัน และอายุ ระดับการศึกษา อาชีพแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ข้อค้นพบจากการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนชุมชน พบว่า ส่วนใหญ่ประชาชนให้ความสำคัญกับประเด็นด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการจัดทำแผนชุมชน ดังนั้น การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นหัวใจของงานพัฒนาชุมชนท้องถิ่น โดมนัยหลักของการมีส่วนร่วมโดยเฉพาะการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ สามารถนำข้อมูลที่ได้รับนำไปสู่การปฏิบัติส่งเสริมสนับสนุนโครงการหรือกิจกรรมในแผนชุมชนที่เป็นประโยชน์ที่ประชาชนจะได้รับต่อไป

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการวิจัย พบว่า การวิจัยการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนชุมชนของประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลวังอิทกในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง องค์การบริหารส่วนตำบลควรให้ความสำคัญในการสร้างเวทีประชาคมให้ประชาชนมีส่วนร่วมรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับแผนพัฒนาของชุมชน และให้ประชาชนมีส่วนร่วมทั้งในด้านการตัดสินใจ ปฏิบัติ การรับผลประโยชน์ และการประเมินผล

2. ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกขึ้นโดยการสัมภาษณ์ เพื่อให้ได้คำตอบที่สะท้อนถึงปัญหาและอุปสรรคของการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนชุมชนในภาพรวมอย่างแท้จริง

เอกสารอ้างอิง (References)

- กัญญาณัณย์ กาฬักดี. (2557). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนชุมชนบ้านไม้รูด ตำบลไม้รูด อำเภอกลองใหญ่ จังหวัดตราด. รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน. วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ณัฐวิภา วาบา. (2553). การมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการจัดทำแผนชุมชน: ศึกษากรณีตำบลยะรม อำเภอบาง จังหวัดยะลา. งานนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารทั่วไป. วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ลัดดาวรรณ นนปะติ. (2559). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น : กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลวัดละมุด อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม. วารสารการบริหารปกครอง (Governance Journal). 5(2): 289-305.
- ศราวดี ดาวกรงแก้ว. (2563). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนชุมชน: กรณีศึกษาเขตประเวศ กรุงเทพมหานคร. วารสารรัชต์ภาคย์ สถาบันรัชต์ภาคย์. 14(37): 80-93.
- สถาบันการพัฒนาและบูรณาการแผนชุมชน. (2553). แนวคิดทฤษฎี. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: http://digital_collect.lib.buu.ac.th/dcms/files/55930235.pdf. สืบค้นเมื่อวันที่ 3 เมษายน 2565.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2560). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564). กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- อดิสรณ์ ขัดสีโส. (2551). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นในอำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่. รัฐประศาสนศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

- อภิวัฒน์ ปะกิตัง. (2553). **การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนชุมชนในเขตเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์**. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานโยบายสาธารณะ. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- องค์การบริหารส่วนตำบลวังอิทก. (2561). **แผนพัฒนาท้องถิ่น (พ.ศ.2561-2565)**. อบต.วังอิทก: พิษณุโลก.
- Cohen, J. M., & Uphoff, N. T. (1980). **Participations place in rural development: Seeking clarity through specificity**. New York: World Developments
- Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). **Determining Sample Size for Research Activities**. Educational and Psychological Measurement, 30(3), pp. 607-610.